

izvirno znanstveno delo

UDK/UDC 808.62/.63-08:914.971.2-12
371(497.12):94SLOVENSKO-HRVATSKA JEZIKOVNA MEJA V ISTRI
GRADIVO ZA OBDOBJE OD LETA 1860-1956 - III. del

France OSTANEK

pok. ravnatelj Slovenskega šolskega muzeja, 61000 Ljubljana, Plečnikov trg 1, SLO
direttore (def.) del Museo della scuola, SLO

IZVLEČEK

Tretji, zaključni del razprave prinaša poleg navedbe uporabljene literature še zbrane podatke ljudskih štetij o narodnosti prebivalstva na slovensko-hrvaški jezikovni meji od leta 1880 do 1956. Narodnostno ilustrativen je pregled naročnikov na tisk in članstva v knjižnih družbah - Družba sv. Mohorja, Slovenska Matica in Novice. Za slednje podaja avtor tudi naslove časopisnih poročil iz krajev ob meji, ki so poročala o narodnostnem stanju, o volitvah in kulturnih prireditvah.

(Lilijana Trampuž)

Podatki o narodnosti prebivalcev na slovensko-
hrvaški jezikovni meji po ljudskih štetjih od l.
1880 do 1956

Gradivo je zbrano po *Cadastre national de l'Istrie - d'après le recensement du 1er octobre 1945, Edition de l'Institut Adriatique, Sušak 1946, str. 628 + XIII.*, ki ima zbrane podatke ljudskih štetij za leta 1880, 1890, 1900, 1910, 1945. Za leto 1953 in 1956 je navedene podatke odstopil Zavod za statistiko in evidenco LRS v Ljubljani.

Razen za vasi na narodnostni meji so v zaključku navedeni tudi podatki štetij za one kraje, kjer so se prebivalci v letu 1953 - 1956 prijavili za Slovence. Število Slovencev v Istri se je spreminjalo in v nekaterih krajih so podatki za posamezna leta ljudskih štetij različni. Ob nekem štetju so izjavili, da so Slovenci, drugič, da so Hrvati. To omenja tudi Simon Rutar v svoji knjigi *Samosvoje mesto Trst in mejna grofija Istra* na str. 68.

Leta 1890 so prebivalci mnogih vasi izjavili, da so Hrvati, medtem ko so prej veljali za Slovence. Kot primer naj navedem kraje: Vrh, Sovinjak, Draguč, Buzet. Kasneje so tudi prebivalce Črnice imeli za Hrvate. Leta 1945 pa so Črničani izjavili, da so Slovenci, prav tako leta 1953. Zanimiv je primer vasi Rupa, Pasjak, Šapjan in Brdc, ki so se od 1900 do 1947 priznavali za Slovence, v letu 1947 pa iz materialnih razlogov prosili za priključitev k Hrvatski, pri štetju l. 1953 pa so se v veliki večini javili kot Hrvati.

Podatke o narodnosti prebivalstva za občino Piran smo posneli po publikaciji, ki jo je izdal občinski odbor (*Poročilo sveta za šolstvo, sveta za prosveto in kulturo, sveta za telesno vzgojo, Piran, nov. 1956*). Podatki o narodnosti so na str. 35 in 41.

1. Šolski okoliš RUPA, občina Jurdani, okraj Klana LRH.

Lipa (str. 320)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	411	408	99,27	1	0,24	-	-	1	0,24
1890	408	-	-	408	100	-	-	-	-
1900	434	1	0,23	433	99,77	-	-	-	-
1910	465	465	100	-	-	-	-	-	-
1945	164	156	95,12	8	4,88	-	-	-	-
1956	127	113	-	13	-	-	-	1	-

Rupa (str. 323)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	287	287	100	-	-	-	-	-	-
1890	290	284	97,93	6	2,07	-	-	-	-
1900	308	-	-	308	100	-	-	-	-
1910	314	-	-	314	100	-	-	-	-
1945	313	12	3,83	301	96,17	-	-	-	-
1953	261	246	-	15	-	-	-	-	-

2. Šolski okoliš: NOVOKRAČINE, občina Il. Bistrica, okraj Koper.

Novokračine (str. 321)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	370	-	-	370	100	-	-	-	-
1890	325	1	0,31	321	98,77	-	-	-	-
1900	368	-	-	368	100	-	-	-	-
1910	427	-	-	427	100	-	-	-	-
1945	431	8	1,86	423	98,14	-	-	-	-
1953	354	2	-	352	-	-	-	-	-

Sušak (str. 325)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	136	-	-	136	100	-	-	-	-
1890	163	-	-	162	99,39	-	-	-	-
1900	144	-	-	144	100	-	-	-	-
1910	174	-	-	147	100	-	-	-	-
1945	173	2	1,16	170	98,26	1	0,58	-	-
1953	161	-	-	161	100	-	-	-	-

Nova vas (str. 321)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	41	-	-	41	100	-	-	-	-
1890	47	-	-	47	100	-	-	-	-
1900	40	-	-	40	100	-	-	-	-
1910	42	-	-	42	100	-	-	-	-
1945	45	-	-	44	97,78	1	2,22	-	-
1953	34	-	-	34	100	-	-	-	-

Fabci (str. 319)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	45	-	-	45	-	-	-	-	-
1890	43	-	-	43	-	-	-	-	-
1900	36	-	-	36	-	-	-	-	-
1910	42	-	-	42	-	-	-	-	-
1945	12	-	-	12	-	-	-	-	-
1953	37	-	-	37	-	-	-	-	-

3. Šolski okoliš: JELŠANE, občina Ilirska Bistrica, okraj Koper

Jelšane (str. 319)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	438	-	-	438	100	-	-	-	-
1890	431	-	-	431	100	-	-	-	-
1900	456	-	-	456	100	-	-	-	-
1910	460	2	0,43	454	98,70	-	-	4	0,8
1945	385	3	0,78	380	98,70	2	0,52	-	-
1953	347	3	-	344	-	-	-	-	-

Dolenje (str. 318)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	383	-	-	380	99,22	-	-	-	-
1890	400	1	0,25	396	99	-	-	-	-
1900	404	-	-	404	100	-	-	-	-
1910	362	-	-	362	100	-	-	-	-
1945	285	4	1,40	281	98	-	-	-	-
1953	251	3	-	248	-	-	-	-	-

4. Šolski okoliš PASJAK, občina Jurdani, okraj Klana LRH.

Pasjak (str. 322)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	319	306	95,92	13	4,08	-	-	-	-
1890	362	-	-	360	99,45	-	-	-	-
1900	363	-	-	359	98,90	-	-	-	-
1910	327	-	-	320	97,86	-	-	7	2,14
1945	266	2	0,75	262	98,50	2	-	-	-
1953	223 1 Srb	206	92,38	16	7,17	1	0,45	-	-

Šapjane (str. 324)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	319	314	98,43	-	-	-	-	5	1,57
1890	332	321	96,69	-	-	-	-	11	3,31
1900	339	-	-	335	98,82	-	-	-	-
1910	308	-	-	308	100	-	-	-	-
1945	260	1	0,38	246	94,62	13	5	-	-
1953	306	256	-	48	-	-	-	-	-

Brdce (str. 317)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	141	137	96,16	4	3,84	-	-	-	-
1890	147	-	-	147	100	-	-	-	-
1900	153	-	-	153	100	-	-	-	-
1910	136	-	-	136	100	-	-	-	-
1945	127	-	-	127	100	-	-	-	-
1953	112	102	91,07	10	8,93	-	-	-	-

5. Šolski okoliš VELIKO BRDO, občina Ilirska Bistrica, okraj Koper.

Veliko Brdo (str. 317)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	282	280	99,29	2	0,71	-	-	-	-
1890	305	-	-	305	100	-	-	-	-
1900	350	-	-	350	100	-	-	-	-
1910	383	-	-	383	100	-	-	-	-
1945	317	1	0,32	315	99,36	1	0,32	-	-
1953	313	-	-	313	-	-	-	-	-

Studena gora (str. 315)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	88	-	-	85	96,59	-	-	-	-
1890	96	-	-	96	100	-	-	-	-
1900	97	-	-	97	100	-	-	-	-
1910	105	-	-	105	100	-	-	-	-
1945	83	-	-	83	100	-	-	-	-
1953	67	-	-	67	100	-	-	-	-

Pavlica (str. 309)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	44	-	-	44	100	-	-	-	-
1890	49	-	-	49	100	-	-	-	-
1900	49	-	-	49	100	-	-	-	-
1910	45	-	-	45	100	-	-	-	-
1945	45	-	-	45	100	-	-	-	-
1953	36	-	-	36	100	-	-	-	-

6. Šolski okoliš STAROD (Starad), občina Il. Bistrica, okraj Koper.

Starod (str. 314)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	286	108	37,76	178	62,24	-	-	-	-
1890	277	-	-	277	100	-	-	-	-
1900	285	-	-	285	100	-	-	-	-
1910	285	-	-	285	100	-	-	-	-
1945	249	-	-	248	99,60	1	0,40	-	-
1953	179	1	0,56	178	99,44	-	-	-	-

7. Šolski okoliš PODGRAD, občina Herpelje, okraj Koper.

Podgrad (str. 301)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	613	1	0,16	570	92,99	32	5,22	8	1,31
1890	588	-	-	558	94,90	20	3,40	9	1,53
1900	595	15	2,52	562	94,96	14	2,35	4	0,67
1910	599	4	0,67	581	96,99	7	1,17	7	1,17
1945	463	14	3,02	443	95,68	6	1,30	-	-
1953	492	20	-	401	-	-	-	1+	-
								Srbov 63	

Račice (stran. 312)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	482	454	94,19	24	4,98	4	0,83	-	-
1890	499	-	-	497	99,60	-	-	-	-
1900	491	-	-	491	100	-	-	-	-
1910	467	-	-	467	100	-	-	-	-
1945	441	1	0,23	436	98,87	4	0,90	-	-
1953	284	6	2,11	277	97,54	1	0,35	-	-

8. Šolski okoliš HRUŠICA, občina Herpelje, okraj Koper.

Hrušica (str. 304)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	553	-	-	551	99,64	-	-	-	-
1890	559	-	-	558	99,82	-	-	-	-
1900	535	-	-	534	99,81	-	-	-	-
1910	508	-	-	508	100	-	-	-	-
1945	552	-	-	551	99,81	1	0,18	-	-
1953	419	-	-	419	100	-	-	-	-

Male Loče (str. 307)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	126	-	-	126	100	-	-	-	-
1890	151	-	-	151	100	-	-	-	-
1900	141	-	-	141	100	-	-	-	-
1910	152	-	-	152	100	-	-	-	-
1945	125	-	-	125	100	-	-	-	-
1953	97	-	-	97	100	-	-	-	-

9. Šolski okoliš OBROV, občina Herpelje, okraj Koper.

Obrov (str. 308)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	339	-	-	339	100	-	-	-	-
1890	376	-	-	370	98,40	-	-	-	-
1900	397	-	-	397	100	-	-	-	-
1910	409	-	-	409	100	-	-	-	-
1945	352	-	-	352	100	-	-	-	-
1953	304	2	0,66	301	99,01	-	-	1 madž.	-

Javorje (str. 306)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	271	-	-	271	100	-	-	-	-
1890	297	-	-	297	100	-	-	-	-
1900	303	-	-	303	100	-	-	-	-
1910	322	-	-	322	100	-	-	-	-
1945	324	-	-	324	100	-	-	-	-
1953	302	-	-	302	100	-	-	-	-

10. Šolski okoliš GOLAC, občina Herpelje, okraj Koper.

Golac (str. 329)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	569	566	99,47	3	0,53	-	-	-	-
1890	540	538	99,63	2	0,37	-	-	-	-
1900	549	-	-	549	100	-	-	-	-
1910	582	-	-	582	100	-	-	-	-
1945	518	-	-	518	100	-	-	-	-
1953	351	-	-	350	-	-	-	-	-

Poljane (str. 310)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	327	327	100	-	-	-	-	-	-
1890	357	357	100	-	-	-	-	-	-
1900	341	334	97,95	7	2,05	-	-	-	-
1910	362	-	-	362	100	-	-	-	-
1945	326	-	-	326	100	-	-	-	-
1953	173	4	2,31	169	97,69	-	-	-	-

11. Šolski okoliš JELOVICA, občina Jurdani, okraj Klana LRH.

Jelovica (str. 331)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	259	255	98,45	4	1,54	-	-	-	-
1890	267	267	100	-	-	-	-	-	-
1900	289	289	100	-	-	-	-	-	-
1910	254	249	98,03	5	1,97	-	-	-	-
1945	236	234	99,15	-	-	2	0,85	-	-

12. Šolski okoliš VODICE, občina Jurdani, okraj Klana LRH.

Vodice (str. 342)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	526	511	97,15	10	1,90	2	0,38	3	0,57
1890	576	574	99,65	2	0,35	-	-	-	-
1900	611	603	98,69	8	1,31	-	-	-	-
1910	503	501	99,60	-	-	-	-	2	0,40
1945	363	363	100	-	-	-	-	-	-

13. Šolski okoliš RAKITOVEC, občina Herpelje, okraj Koper.

Rakitovec (str. 487)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	316	-	-	293	92,72	18	5,70	3	0,95
1890	362	356	98,34	6	1,66	-	-	-	-
1900	369	7	1,90	362	98,10	-	-	-	-
1910	345	1	0,29	339	98,26	5	1,45	-	-
1945	323	-	-	323	100	-	-	-	-
1953	262	-	-	262	100	-	-	-	-

14. Šolski okoliš MOVRAŽ, občina in okraj Koper.

Movraž (str. 504)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	476	-	-	454	95,38	22	4,62	-	-
1890	470	-	-	470	100	-	-	-	-
1900	506	-	-	506	100	-	-	-	-
1910	477	-	-	477	100	-	-	-	-
1945	349	-	-	349	100	-	-	-	-
1953	294	-	-	294	100	-	-	-	-

Dvori (str. 469)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	64	-	-	64	100	-	-	-	-
1890	80	-	-	80	100	-	-	-	-
1900	86	-	-	86	100	-	-	-	-
1910	87	-	-	87	100	-	-	-	-
1945	75	-	-	75	100	-	-	-	-
1953	67	-	-	67	100	-	-	-	-

15. Šolski okoliš ČRNICA, občina in okraj Buzet LRH.

Črnica (str. 461)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	389	-	-	8	2,06	381	97,94	-	-
1890	385	289	75,06	96	24,94	-	-	-	-
1900	392	391	99,48	1	0,26	-	-	-	-
1910	388	386	9,25	2	0,52	-	-	-	-
1945	292	27	-	261	89,38	4	1,37	-	-
1953	300	73	-	222	-	3	-	-	-

16. Šolski okoliš SOČERGA, občina in okraj Koper.

Sočerga (str. 499)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	176	-	-	176	100	-	-	-	-
1890	179	-	-	179	100	-	-	-	-
1900	149	-	-	149	100	-	-	-	-
1910	192	-	-	192	100	-	-	-	-
1945	166	-	-	165	99,40	-	-	1	0,60
1956	101	-	-	101	100	-	-	-	-

Lukini (str. 475)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	64	-	-	64	100	-	-	-	-
1890	68	-	-	68	100	-	-	-	-
1900	72	-	-	72	100	-	-	-	-
1910	72	-	-	72	100	-	-	-	-
1945	100	-	-	100	100	-	-	-	-
1956	77	-	-	77	100	-	-	-	-

Maršiči (str. 476)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	312	-	-	312	100	-	-	-	-
1890	323	-	-	323	100	-	-	-	-
1900	338	-	-	338	100	-	-	-	-
1910	377	-	-	377	100	-	-	-	-
1945	408	-	-	408	100	-	-	-	-
1956	229	-	-	229	100	-	-	-	-

Maršiči imajo dvanajst zaselkov: Belobradi, Karli, Maršiči, Mavriči, Pera, Pičuri, Pisari, Sokoliči, Šeki, Tuljaki, Ulika, Veliki Tirari. Leta 1956 so bili razporejeni: Tuljaki 70, Peraji 32, Pisari 31, Sokoliči 45, Šeki 26, Maršiči 25.

17. Šolski okoliš PREGARA, občina in okraj Koper.

Pregara (str. 485)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	339	-	-	330	97,35	9	2,65	-	-
1890	343	343	100	-	-	-	-	-	-
1900	382	336	59,16	156	40,84	-	-	-	-
1910	423	411	97,16	10	2,36	-	-	2	0,48
1945	473	75	15,86	397	83,93	1	0,21	-	-
1953	374	50	13,37	275	73,5	48	12,83	1 Srb	0,28

Brez zaselka Klunov, ki je v LRH.

18. Šolski okoliš GRADEN, občina in okraj Koper.

Graden (str. 53)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	487	332	68,17	-	-	155	31,83	-	-
1890	493	142	28,80	18	3,65	333	67,55	-	-
1900	495	10	2,02	205	41,41	280	56,57	-	-
1910	558	-	-	161	28,85	397	71,15	-	-
1945	530	67	12,64	463	87,36	-	-	-	-
1956	640	60	9,38	510	79,69	66	10,31	Srbi 4	0,62

19. Šolski okoliš HRVOJI, občina in okraj Koper.

Hrvoji (str. 60)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovinci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	607	562	92,59	-	-	45	7,41	-	-
1890	581	76	13,08	236	40,62	269	46,30	-	-
1900	602	13	2,16	307	51	282	46,84	-	-
1910	620	54	8,71	206	33,23	360	58,06	-	-
1945	615	293	47,64	313	50,90	8	1,30	1	0,16
1956	194	-	-	194	100	-	-	-	-

Všteti so zaselki: Belvedur, Topolovec, Hrvoji, Žrnovec, Močenigi.

20. Šolski okoliš TREBEŠE, občina in okraj Koper.

Trebeše (str. 502)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovinci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	84	-	-	84	100	-	-	-	-
1890	101	-	-	101	100	-	-	-	-
1900	112	-	-	112	100	-	-	-	-
1910	142	-	-	142	100	-	-	-	-
1945	163	-	-	163	100	-	-	-	-
1956	122	-	-	122	100	-	-	-	-

21. Šolski okoliš BORŠT, občina in okraj Koper.

Boršt (str. 423)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovinci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	679	-	-	679	100	-	-	-	-
1890	715	-	-	715	100	-	-	-	-
1900	731	-	-	731	100	-	-	-	-
1910	751	-	-	751	100	-	-	-	-
1945	847	-	-	847	100	-	-	-	-
1956	497	-	-	497	100	-	-	-	-

Za leto 1956 so upoštevani zaselki: Boršt, Baratali, Herpeljci, Labor, Glem, Škrljevci.

22. Šolski okoliš KOŠTABONA, občina in okraj Koper.

Koštabona (str. 447)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovinci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	377	-	-	377	100	-	-	-	-
1890	386	-	-	386	100	-	-	-	-
1900	424	-	-	331	78,07	93	21,93	-	-
1910	474	-	-	362	76,36	112	23,63	-	-
1945	490	-	-	490	100	-	-	-	-
1956	281	-	-	281	100	-	-	-	-

23. Šolski okoliš PUČE, občina in okraj Koper.

Puče (str. 453)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	239	-	-	239	100	-	-	-	-
1890	241	-	-	241	100	-	-	-	-
1900	267	-	-	216	80,90	51	19,10	-	-
1910	283	-	-	224	79,15	59	20,85	-	-
1945	328	-	-	328	100	-	-	-	-
1956	325	-	-	325	100	-	-	-	-

Planjave (str. 453)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	87	-	-	87	100	-	-	-	-
1890	91	-	-	91	100	-	-	-	-
1900	84	-	-	69	82,14	15	17,86	-	-
1910	95	-	-	72	75,80	23	24,20	-	-
1945	108	-	-	108	100	-	-	-	-
1956	83	-	-	83	100	-	-	-	-

24. Šolski okoliš KRKAVČE, občina in okraj Koper.

Krkavče (str. 445)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	621	-	-	602	96,94	7	1,13	-	-
1890	622	6	0,96	577	92,78	29	4,66	-	-
1900	607	-	-	518	85,34	85	14	-	-
1910	653	-	-	436	66,77	217	33,23	-	-
1945	695	-	-	684	98,42	11	1,58	-	-
1956	491	-	-	491	100	-	-	-	-

25. Šolski okoliš RAVEN, občina Piran, okraj Koper.

Sv. Peter pri Piranu (str. 540)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	382	-	-	382	100	-	-	-	-
1890	418	-	-	415	99,28	1	0,24	-	-
1900	435	-	-	338	77,70	97	22,30	-	-
1910	470	46	9,79	402	85,53	22	4,68	-	-
1945	669	-	-	668	99,85	1	0,15	-	-
1956	399	-	-	399	100	-	-	-	-

Nova vas (str. 541)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	260	-	-	260	100	-	-	-	-
1890	253	-	-	253	100	-	-	-	-
1900	232	-	-	220	94,83	12	5,17	-	-
1910	251	-	-	251	100	-	-	-	-
1945	316	-	-	316	100	-	-	-	-
1956	742	-	-	742	100	-	-	-	-

Za leto 1956 so upoštevani zaselki: Goreli, Ivanjkovec, Koščice, Križišče-Šternici, Kozloviči, Mlini, Podbando, Rota, Raven, Nova vas.

26. Šolski okoliš SEČOVLJE, občina Piran, okraj Koper.

Piran-okolica (str. 531)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	3032	63	3,10	208	10,24	1710	84,15	17	0,84
1890	2690	-	-	225	8,36	2236	83,12	103	3,82
1900	3222	-	-	159	4,93	2709	84,08	81	2,51
1910	4078	-	-	680	16,68	3249	79,67	149	3,65
1945	3852	1	0,03	698	14,07	2152	55,87	1	0,03

Po štetju v l. 1956 imajo Sečovlje 681 prebivalcev, ostali zaselki: Kastinjol 41, Kosta 45, Krog 42, Lončan 46, Milini 44, Padena 34.

27. Šolski okoliš SV. LUCIJA, občina Piran, okraj Koper za leto 1880 do 1945 so podatki o prebivalcih združeni pri Piranu-okolica. Leta 1956 je bilo v Sv. Luciji 828 prebivalcev. Všteta so naselja Sv. Lucija, Frozan, Lučan, Vinjole, Liminjan.

28. Šolski okoliš PORTOROŽ, občina Piran, okraj Koper.

Portorož (str. 535)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1900	546	-	-	55	10,07	369	67,58	31	5,68
1910	947	-	-	96	10,14	627	66,21	224	23,65
1945	1097	15	1,37	368	33,55	703	64,08	11	1
1956	1408	-	-	922	65,48	486	34,52	-	-

29. Šolski okoliš PIRAN, okraj Koper

Piran-mesto (str. 528)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	7387	-	-	1	0,01	7338	99,34	11	0,15
1890	7224	3	0,04	9	0,12	7130	98,70	15	0,21
1900	7006	1	0,01	9	0,13	6791	96,93	11	0,16
1910	7379	-	-	7	0,09	7074	95,87	298	4,04
1945	5035	7	0,14	430	8,54	4598	91,32	-	-
1956	3448	479	13,89	2302	66,76	540	15,66	117 jug.	3,39

Po podatkih Poročila sveta za šolstvo ... občine Piran iz l. 1956 ima občina 8.919 prebivalcev. Med temi je 6.239 Slovencev, 1.391 Italijanov, 1.083 Hrvatov, 209 drugih. Okoli 2.000 pa je oseb z začasnim bivanjem v občini.

Skadansčina (str. 338), občina Herpelje, okraj Koper.

Tu je obstajala v času italijanske okupacije šola od 1935 do 1943. V šol. letu 1945/46 je bila odprta ekskurendna šola. Nastanjena je bila v zasebni hiši. Učenci te vasi obiskujejo od 1946 dalje šolo v Materiji.

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	109	-	-	109	100	-	-	-	-
1890	114	-	-	114	100	-	-	-	-
1900	119	-	-	119	100	-	-	-	-
1910	106	-	-	106	100	-	-	-	-
1945	93	-	-	93	100	-	-	-	-
1953	70	-	-	70	100	-	-	-	-

V Cadastre national je o šoli napačen podatek.

Podgorje (str. 443), občina Herpelje, okraj Koper.

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	270	-	-	259	95,93	-	-	7	2,59
1890	267	-	-	258	96,63	-	-	9	3,37
1900	293	2	0,68	282	96,25	1	0,34	8	2,73
1910	333	-	-	332	99,70	-	-	1	0,30
1945	290	2	0,69	288	99,31	-	-	-	-

V Podgorju je razen pod okupacijo od 1918 - 1945 bila slovenska šola z enim oddelkom.

Razen navedenih podatkov za podrobnejše opisane šolske okoliše v prejšnjem poglavju navajamo kraje, kjer so se pri štetju v l. 1956 prebivalci javili za Slovence.

Občina BUZET, okraj Buzet LRH:

1. **Medveje** katastrska občina Dobrava str. 468

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1956	75	46	61,33	10	13,33	-	-	19	25,33

2. **Perci**

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1956	127	44	34,65	83	65,35	-	-	-	-

3. **Počekaji**

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1956	83	67	80,72	11	13,25	2	2,41	-	-

4. **Seljaci**

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1956	104	16	15,38	15	14,42	1	0,96	72 Jug.	69,23

5. **Juradi** (str. 471)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1956	140	22	15,71	-	-	-	-	118 Jug.	84,29

6. **Salež** (str. 490)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1956	106	78	73,58	27	25,47	-	-	-	-

7. **Ugrini**

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1956	190	15	7,89	167	87,89	8	4,21	-	-

Občina OPRTALJ

Podgače (str. 482)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1956	217	62	28,57	40	18,43	-	-	115 neopr.Jug.	53

Občina ROČ

Kotli

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1956	94	46	48,94	45	47,87	-	-	-	-

Kraji, ki so imeli slovensko prebivalstvo

Okraj BUZET

Butari (str. 460) (Butoraj)

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	78	-	-	78	100	-	-	-	-
1890	86	-	-	86	100	-	-	-	-
1900	94	-	-	94	100	-	-	-	-
1910	104	-	-	104	100	-	-	-	-
1945	121	-	-	121	100	-	-	-	-

Katastrska občina Movraž v LRS v tej je zaselek Butari.

Kodolje (str. 472), okraj Buzet, katastrska občina Črnica.

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	148	22	14,86	-	-	126	85,14	-	-
1890	166	-	-	166	100	-	-	-	-
1900	169	169	100	-	-	-	-	-	-
1910	184	184	100	-	-	-	-	-	-
1945	214	17	7,94	197	92,06	-	-	-	-

Kotle (str. 474), katastrska občina Hum.

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	100	68	68	-	-	32	32	-	-
1890	110	102	92,73	-	-	8	7,27	-	-
1900	101	16	15,84	74	73,27	11	10,89	-	-
1910	119	119	100	-	-	-	-	-	-
1945	114	114	100	-	-	-	-	-	-
1953	94	46	48,94	45	47,87	-	-	-	-

Oprtalj (str. 54) okraj Buje, poprej Poreč.

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	2998	405	13,51	10	0,33	2573	85,82	-	-
1890	3124	31	0,99	486	15,56	2599	83,19	-	-
1900	3097	18	0,58	627	20,25	2443	78,88	2	0,06
1910	3371	965	28,63	85	2,52	2314	68,64	1	0,03
1945	3009	2574	85,54	25	0,84	400	13,29	10	0,33

Zrenj (str. 58), občina Oprtalj.

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	725	376	51,68	-	-	347	47,86	-	-
1890	832	27	3,25	123	14,78	678	81,49	-	-
1900	915	1	0,11	242	26,45	663	72,46	6	0,66
1910	996	152	15,26	297	29,82	547	54,92	-	-
1945	925	644	69,62	1	0,11	280	30,27	-	-

Okraj BUJE LRH

Kaštel (str. 525), poprej občina Piran.

Leto	preb.	Hrvati-	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	869	-	-	863	99,31	-	-	1	0,12
1890	1044	-	-	283	27,11	754	72,22	-	-
1900	1181	-	-	159	13,46	1019	86,28	1	0,08
1910	1245	71	5,70	362	29,08	812	65,22	-	-
1945	1495	1170	78,26	14	0,94	257	17,19	54	3,61

Savudrija (str. 538), poprej občina Piran.

Leto	preb.	Hrvati	%	Slovenci	%	Italijani	%	drugi	%
1880	287	-	-	41	14,29	231	80,49	-	-
1890	392	-	-	62	15,82	291	74,23	-	-
1900	378	2	0,53	17	4,50	309	81,75	1	0,26
1910	471	-	-	66	14,01	371	78,77	34	7,22
1945	597	320	53,60	70	11,73	176	29,48	31	5,19

Naročniki na publikacije

Pri ugotavljanju narodnosti pridejo v poštev tudi naročniki na tisk (časopisi, revije, dnevnik) in članstvo v knjižnih družbah. V našem primeru pridejo v poštev v preteklosti Družba Sv. Mohorja, Slovenska Matica in Novice, ki so imele svoje naročnike v Istri. Na Slovensko Matico so bili naročeni večinoma duhovniki, učitelji in uradniki, medtem ko je imeela Mohorjeva družba večino naročnikov med kmeti in delavci. Hrvaška Družba Sv. Jeronima je imela le nezatno število članov v teh krajih. Če primerjamo podatke o naročnikih Slovenske Matice in Mohorjeve družbe s podatki v drugih pokrajinah Slovenije, ugotovimo, da je število članov v Istri pod povprečjem. Svoj delež pri tem imajo nepismenost, revščina in zaostalost prebivalstva. Že Evgen Lah je v svoji razpravi Matica Slovenska in Družba Sv. Mohorja, priobčeni leta 1886 v Ljubljanskem Zvonu (str. 499 - 502), obravnaval gibanje naročnikov obeh družb po škofijah in ugotovil, da imajo koprška, jelšanska in dolinska dekanija podnormalno število naročnikov. To slabo stanje pripisuje mešanemu prebivalstvu (str. 567). Prvi naročniki so bili duhovniki, učitelji in šole. Leta 1866 je bilo le 6 naročnikov, čez dve leti že 45 in v letu 1875 v 18 krajih 85. Do leta 1900 je naraslo število naročnikov na 371. Razen v povsem slovenskih krajih, kjer se je razvila slovenska narodna zavest kljub jezikovnemu hrvaškemu poreklu, so bili naročniki tudi v Vodica, Klani, Vel. in Malih Munah, Buzetu, Roču in Kaštelu. Podatki kažejo, da je število naročnikov naraslo v slovenskih župnijah, in upadalo v hrvaških. Sedanje število naročnikov na Mohorjevo družbo ni točno znano. Le za Jelšane imamo točen podatek, da jih je 70, medtem ko jih je bilo 134. Pri tem je treba

upoštevati, da je del župnije pod LRH (Rupa, Šapjane, Pasjak) in da mlada generacija ni tako vezana na cerkev, ki zbira naročnike, ter da ima naročene knjige Prešernove družbe.

Šole prejemale sedaj Pionirski list, Pionirja, Cicibana in ponekod Mladino poleg pedagoškega in drugega revialnega tiska.

Hrvatsko časopisje na slovenskem ozemlju kupujejo ljudje, ki hodijo na Reko, sicer pa ni stalnih naročnikov. Koliko je bilo svojčas naročnikov na Novice, Slovenski Narod, Slovenca, Dan, Zarjo, Edinost, Jutro, Zvonček, Vrtec, Angeljček, Slovenski Branik, ni znano. Le za Novi rod je nekaj podatkov v Učiteljskem listu. Prav tako niso znani podatki na hrvaške časopise: Narodni list, Omnibus, Našo Slogo, Pučki prijatelji, Narodna prosveta. Za točen pregled periodike, ki je prihajala v te vasi, moramo omeniti Učiteljskega Tovariša, Popotnika in Slovenskega učitelja. Na šolah s slovenskim učnim jezikom so bili nanje naročeni. V hrvaških šolah pa je istrsko učiteljstvo najprej prejemale Učiteljskega tovariša, po izstopu iz Zaveze pa so bili naročeni na Narodno prosveto, ki je izhajala v Pulju. Točne slike o razširjenosti slovenskega in hrvaškega tiska ni bilo mogoče sestaviti. Kako pa je tisk razširjen v občini Piran, imamo podatke zbrane v Poročilu, ki je izšlo novembra 1956 (str. 41). Slovenskega poročevalca prejemale 102 izvoda, Ljudske pravice 123, Slovenski Jadran 240, Našo skupnost 45 izvodov. Med prosvetnimi delavci pa je naročnikov na dnevni tisk 23, na tednik 37, na pedagoški tisk (Sodobna pedagogika, Savremena škola, Mladi svet) 68, na leposlovne revije 15, na poljudnoznanstvene 19, na ženski tisk 21, na politično-ekonomski 9, na TT in Pavliha 9. Šole pa imajo naročene 71 revij.

Na vsakih 47 prebivalcev v občini Piran pride en izvod republiškega lista. Prešernova družba ima v občini 500 naročnikov. V Poročilu pri šolskih kronikah so navedeni podatki o tisku, kolikor so bili dosegljivi. Hrvatskih časopisov, z izjemo Šapjan, nimajo naročenih na slovenskem ozemlju. V vaseh, ki so pod ljudsko republiko Hrvatsko, pa so le maloštevilni naročniki. Pripomniti je treba, da je slovenski del Istre kulturno naprednejši od hrvatskega, dasi so bili nekateri kraji vrsto let skupaj s slovenskimi v isti občini ali župniji. Močan faktor pri širjenju knjižnega jezika je radio. Slovenske oddaje iz Kopra, Ljubljane in Trsta poslušajo v vseh vaseh. V Istri imajo na slovenski strani vsi kraji električni tok, medtem ko na hrvatski še vedno uporabljajo petrolejke (Jelovica, Vodice, Dane itd.).

Časopisna poročila iz krajev na slovensko-hrvatski narodnostni meji

Na Bleiweisove Novice so bili v letu 1843 naročeni v Hrušici, Podgradu, Golcu in Jelšanah. Podatkov za

kraje v okolici Buzeta in Pirana nisem našel. Pri pregledovanju cerkvenih šematizmov in učiteljskih ročnih zapisnikov sem ugotovil, da so duhovniki in učitelji slovenske narodnosti službovali v hrvatskem delu Istre, obratno pa je nekaj hrvatskih duhovnikov in učiteljev službovalo v slovenskem delu. Aktivnost dopisništva je narasla po letu 1860. Citirani so le tisti dopisi, ki poročajo o narodnostnem stanju, volitvah in kulturnih prireditvah.

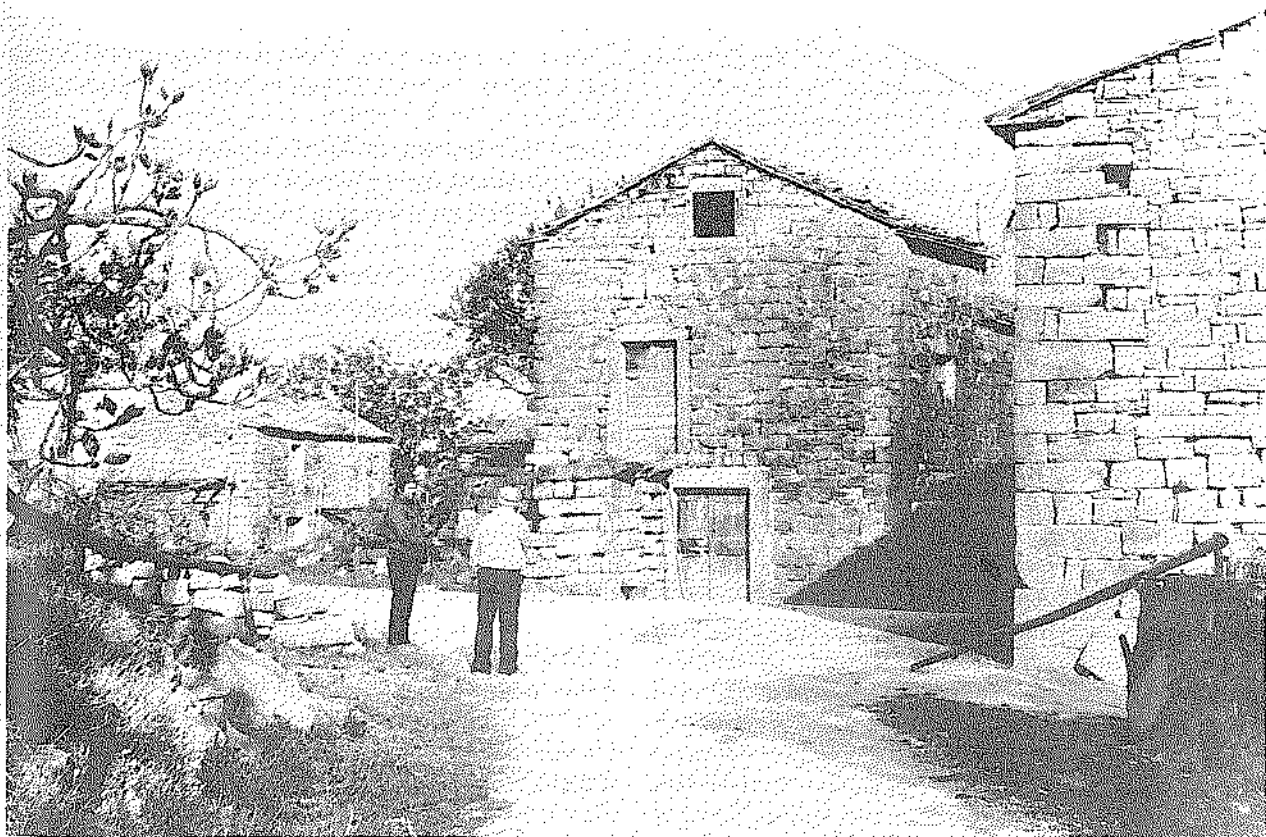
Novice:

1851. str. 24, 96, 100, 135, 138. Slovenske besede v Liburniji.

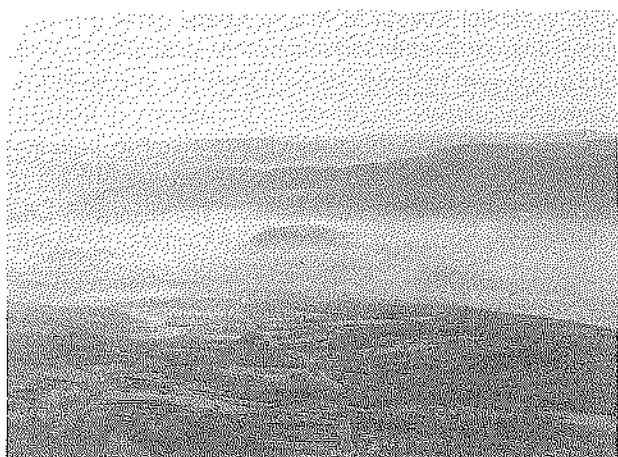
Jakob Volčič.

str. 193. Iz središča Istrie. Pazinska gimnazija; uvedba ilirskega jezika in poročilo, da prejemajo slovenske in hrvatske časopise.

1853. str. 251. Iz Kopra v Istrii. O bogoslužnem jeziku, službenem jeziku na sodnji - ilirsko-istrijski jezik.

Brič. (Foto: D. Darovec, 1989).

Buzet (Foto: D. Darovec, 1990)

1855. str. 331. Iz Istre. Šola v Novakih. Šolo ustanovil farni kaplan Miha Župančič in poučeval v domačem, ilirskem jeziku, pa tudi v laškem in od tretjega leta (razreda) dalje v nemškem. Preskušnje v ilirskem jeziku.

str. 312. Iz Klane v Istri. Šolska preskušnja od leta 1850 v ilirskem jeziku.

1856. str. 412. Klana, hrvatska vas; bogoslužje in pouk v ilirskem narečju.

1857. str. 42. Isterski Vlahi - Čiribirci.

str. 334, 338, 342. Fr. Vidmar: Potopis po Istri od Tersta do Pazina. Omenja Dragonjo kot mejno reko med slovenskim in istrskim narečjem.

1859. str. 217. F. Vidmar: Od kod ime isterskih Surinov.

1860. str. 409. Iz Kastva v Istri. Dopis ob priključitvi Liburnije k Hrvatski. Kje ostane Srednja in Primorska Istra? Pri Trstu, ki se poteguje za italijanstvo.

1861. str. 138. Iz Jelšanske županije - volitve župana. Jelšance imenuje dopisnik "terde Slovence".

str. 147. Odgovor, da ni bil izvoljen Italijan za župana. str. 146. Iz Istre o volitvah v deželni zbor - italijanski uradni jezik.

1865. str. 88. Iz Jelšan v Čičih; Poročilo o koncertu pevskega zbora iz Jelšan v Ilirski Bistrici.

1866. str. 31, 47, 48. Dopisi o novih volitvah v deželni zbor - tuji zastopajo Slovence in Hrvate (iz Materije). str. 63. Iz Istre. Pomanjkanje šol in učiteljstva.

str. 104. Iz Jelšan. Otvoritev slovenske čitalnice 5. marca - poročilo. V njem je omenjeno, da ni bilo razen domačih duhovnikov nobenega drugega na občnem zboru in tudi ne uradnikov iz Novega grada (Podgrada). Prišli pa so Bistričani in Kastavci. Čitalnica v Jelšanah je bila odprta to leto in ne l. 1884, kakor je napačno navedeno v knjigi F. Barbaljić: Narodna borba v Istri (str. 45) in v knjigi Slovensko Primorje in Istra (Beograd 1953, str. 181). V letopisu Matice Slovenske za l. 1869 je članek dr. E. H. Coste: Statistični pregled vseh slo-

venskih čitalnic in na str. 68 pregled udov SM; med njimi je omenjena jelšanska čitalnica.

str. 274. Iz Topolovca na Primorskem. Mislijo na ustanovitev šole. V vasi so nepismeni in ne bero časopisov.

1870. str. 190. Kako je v Istri (o volilnih okrožjih). Statistika dekanij, ki jih je 20. V jelšanski je 22.111 Slovencev, v koprski 3.350 in 10530 Italijanov, v piranski 1.857 Slovencev in 13.292 Italijanov, v krkvavški 7.048 Slovencev. Najmanj polovica je Kajkavcev in druga Čakavcev.

str. 72. Iz Materije. Ustanovitev čitalnice 6. marca 1870. (str. 122). Potrditev čitalniških pravil.

1870. str. 177. Iz Materije; občinske volitve razveljavljene.

str. 193. Izvolitev slovenskih poslancev za Koper in Liburnijo.

str. 225. Iz Istre. Volitve - slovenski poslanci propadli.

str. 241. Iz Istre. Tabor 7. 8. v Kubedu.

str. 280. V Trstu. A Klodič, deželni šolski nadzorik. Predlog za Nemca.

str. 331. V Trstu. Kladič potrjen za šol. nadzornika.

1871. str. 175 iz Rupe na Primorskem. Župan Kalčič, renegat; izdal italijanski razglas.

1873. str. 264, 345, 346. volitve v deželni zbor; rezultati in poročila.

1879. str. 213. Izid volitev 30. 6.

str. 6. Dolnji Zemon. Društvo svetega Jeronima poslalo knjige iz Zagreba. Dopisnik priporoča društvo Slovincem.

str. 199. Iz Trsta. Poslanci za državni zbor: Nabrgoj Ivan, A. Klodič, Dinko Vitezič.

str. 415. Poziv Bleiweisa za pomoč stradajočim bratom v Istri.

1883. str. 281. Deželni zbor istrski. Poročilo o deželnem zboru v Poreču. Od petih poslancev so tri izključili. Demonstracija Italijanov proti slovensko-hrvatskim poslancem.

Šolski Prijatelj. Časopis za šolo in dom. (1852 do 1865).

1852. str. 30. Iz Istre; 137 srenj in 61 brez šol.

str. 240. Šola v Jelšanah.

1856. str. 33. Poročilo o učiteljski skupščini v Jelšanah na Tržaškem.

Slovenski učitelj. List za učitelje in odgojitelje in šolske prijatelje (1872 do 1877).

1872. str. 56. O šolstvu v Istriji. Šole po učnem jeziku: 59 slovensko-hrvatskih, 59 italijanskih, 26 slovensko-italijanskih šol v l. 1870. Med njimi je bilo 50 šol za silo; od l. 1870 ni več učilo 40 duhovnikov. V voloskem okraju (Volosko) med 22 učitelji 13 duhovnikov. Šolski obisk: od 33.048 učencev je v letu 1870 obiskovalo šole le 13.013, t.j. 39%.

str. 162. Iz Istrije. Poročilo o slabih materialnih pogojih šol. Nimajo kuriva, peči, klopi; slabe šolske zgradbe. Deželni odbor se ne zanima za šole.

str. 181. O istrskem šolstvu se vladno poročilo glasi najžalostnejše.

str. 288. Statistika šolstva. L. 1871 v Istri je 151 šol.

str. 233. Iz Istre. Analfabetizem - posledica pomanjkanja šol.

str. 271. Šolska statistika; slovenske šole v Istri: Kubed, Dekani, Movraž in 15 šol za silo v slovenski Istri.

str. 304. Poročilo o Klodičevi zgodovini slovenskega narodnega šolstva.

1876. str. 28. Iz Materije v Istri. Slovensko učiteljstvo je svobodno, šolo podpirata gospoda in kmet. Velja le za Materijo.

str. 255. Učiteljska konferenca voloskega (vološkega) okraja. Jezik na zborovanju hrvatski.

1877. str. 171. O istrskem šolstvu. Poročilo po Naši slogi.

Učiteljski tovariš. List za šolo in dom (1861 do 1941).

1861. str. 137. Iz Jelšan. Na kmetih na Tržaškem povsod slovenske šole.

1862. str. 173. Iz Jelšan - poročilo učitelja.

1863. str. 80. Iz Mun - poročilo, da so tam Slovenci.

1864. str. 240. Iz Jelšan, poročilo.

1865. str. 79. Iz Primorja. Statistika šol in učnih moči.

1867. str. 62. Iz Istre.

1874. str. 141. Iz Hrušice v Istri.

str. 144. Iz Istrije. Smrt učitelja iz Hrušice.

1876. str. 191. Iz Materije. Nekrolog učitelju A. Medji. Dopisnik pristavlja: "Da Istra mnogo bolj spoštuje narodno slovensko učiteljstvo kakor izneverjeni svet po Kranjskem ali Štajerskem". str. 203-205. Istrski deželni odbor in kopersko učiteljsiše.

1881. str. 238. Slovensko učiteljsko društvo za koprski okraj v Istri je potrdilo c.k. namestništvo v Trstu 15. 5. 1881.

Dopisnik pravi: "Društvo naj bo močni jez proti italijanstvu in naj združi vse slovenske in tudi hrvatske učitelje, kolikor jih je v Istri".

str. 283. Iz Istre. Zborovanje slovenskega učiteljskega društva za koprski okraj.

str. 365. Iz Istre. Posvet slovenskih učiteljev o kandidatih pri okrajni učiteljski konferenci. Volitev v okrajni zastop.

1882. str. 94, 125, 127, 237, 358, 367, 384. Poročila o delu učiteljskega društva za koprski okraj.

1883. str. 11, 61, 382. Kratka poročila iz koprškega okraja.

1888. str. 302. Razpis učiteljskih služb za Podgrad, Tatre, Herpelje. Na šolah učni jezik slovenski.

str. 368. Razpis učiteljskih služb za Klano, Mune, Kastav itd. Učni jezik na šolah hrvatski.

1890. str. 186. Razpis učiteljske službe v Lipi; učni jezik hrvatski.

str. 224. razpisi za Mune, uč. jez. hrvatski; v Jelšanah slovenski.

1898. str. 178, 201, 219, 253. Stanje in želje hrvatsko-slovenskega učiteljstva v Istri.

1900. str. 18, 60, 77, 84, 119, 134, 135, 149, 165, 167, 223, 233. Poročila obravnavajo spor med naprednimi slovenskimi in konservativnimi hrvatskimi učitelji v Istri. V Učiteljskem tovarišu je bilo nekaj člankov, v katerih je dopisnik kritiziral odvisnost učiteljev v Istri od duhovščine. Hrvatski učitelji v Istri so bili za slogo z duhovniki, ki jih je Učiteljski tovariš napadal.

1901. str. 227. Iz deželnega zbora. Za ustanovitev ljudske šole v Zrenju je Klun zapustil 20.000 goldinarjev.

1903. str. 74. Šolske razmere v Istri. Dopisnik poroča, da 17.000 otrok ne hodi v šolo.

1904. str. 99. Za ljudsko šolstvo v Istri. Povzetek govora dr. Špinčiča.

1905. str. 84, 92, 127, 219, 227. Naša sloga (časopis) in učiteljstvo. Boj proti klerikalizmu v Istri.

str. 238, 258. Učiteljska konferenca v Voloskem.

str. 323, 333. Za odpravo krajevnega plačilnega sistema v Istri.

str. 350. Istrsko šolstvo na XVII. gl. skupščini Zaveze v Pulju. Poročilo napisal Ivan Šega.

1906. str. 60, 89, 122, 289, 331, 361. Kršenje zakonov v Istri.

1907. str. 587. Novi šolski zakon za Istro. Avg. Rajčič poroča o deželnem šol. zakonu, s katerim so bile regulirane plače učiteljev v Istri.

Popotnik. List za šolo in dom. (1800-1949).

1897. str. 366. Ustanovitev podružnice Ciril-Metodovega društva (CMD) v Podgradu.

str. 382. Šolska stavba Ciril-Metodovega društva v Istri.

str. 320. Šolske takse v Istri, znižane za 2 gold.

Učiteljski list. Glasilo "Zveze slovanskih učiteljskih društev v Trstu" (Izhajalo od 1. 3. 1920 do 1. 8. 1926).

1920. šte. 8. Za šolstvo v Istri. Vloga Zveze slov. učit. društev v Trstu na generalnega civ. komisarja za slovenske šole v Istri.

Štev. 16. Razpisi učiteljskih mest v koprskem okraju: Marezige, Truške, Movraž, Boršt, Rakitovič, Črnica (hrvatska šola).

1921. šte. 2. Stanje šolstva. Zaprte slovenske šole Pregara in Sočerga. Razpisana učit. mesta Podgrad, Obrov, Materija, Jelšane in Hrušica. Interpelacija dr. Podgornika.

šte. 3, 16, 26, 27. Naročniki na Novi rod v šolah na jezikovno mešanem ozemlju.

šte. 27, str. 205. stanje istrskega šolstva; poroča Bogomil Medvešček.

str. 213. Statistika šol v letu 1921/22. Zaprite šole: Puče, Koštabona, Sočerga, Sv. Peter (Piran), Kaštel (hrv. š.), Sv. Lucija (slov. šola). Slovenske šole izpremenjene v italijanske: Puče, Koštabona, Sv. Peter, Sv. Lucija.

Slovenski Branik. Vestnik naših pokrajin. (1908 - 1914).

1913. str. 184. Lega nazionale in Družba Sv. Cirila in Metoda; prispevki za šolstvo.

1914. str. 57. Šole CMD v Istri.

str. 198. Napredujoče podružnice CMD v Istri, omenjena v Klancu - Očizli.

str. 207. Šole CMD in Lega nazionale v Istri.

Slovenski učitelj. Glasilo krščansko mislečih učiteljev in vzgojiteljev. Ljubljana. (1900 - 1944).

1900. str. 144. Imenovanje v deželni šolski svet za Istro. Imenovan ni bil noben Hrvat in Slovenec.

str. 65. Tužna Istra. Povzetek članka po Slovenskem listu proti pisanju Učiteljskega tovariša.

str. 225. Šolske vesti iz Istre. Imenovanje okrajnih šolskih nadzornikov za Istro.

str. 243. Ljudsko šolstvo v Istri (iz Naše sloge). Poročilo omenja šolski obisk in uporabljena finančna sredstva. V letu 1898/99 je od 52.515 šoloobveznih otrok obiskovalo pouk 33.454. Takrat sta bili v vsej Istri 202. šoli.

1902. str. 43. Kako cenijo v Istri Učit. tovariša - (iz Naše sloge). Omenjen sklep učiteljskih društev Istre, da izstopijo iz Zaveze.

1907. str. 69. Šole v Istri. Kratka statistika šol po učnem jeziku.

Domače ognjišče. List za starše in vzgojevalce slovenske mladine. (1907 - 1914).

1910. str. 28. Iz Marezig; poročilo o roditeljskem sestanku v šoli.

str. 62. Iz Truški; poročilo o roditeljskem sestanku.

RIASSUNTO

La terza e conclusiva parte del saggio, oltre alla bibliografia delle opere consultate, offre anche i dati complessivi dei censimenti di appartenenza nazionale degli abitanti lungo il confine sloveno-croato per il periodo dal 1880 al 1956. Dal punto di vista dell'appartenenza nazionale è interessante la rassegna degli abbonati alla stampa e dei membri delle sale di lettura (Družba Sv. Mohorja, Slovenska Matica, Novice). Vengono riportati anche i titoli degli articoli i cui autori provenivano dall'area di confine, inerenti la situazione nazionale, le elezioni e gli avvenimenti culturali.

LITERATURA

1. **Barbalić Fran:** et Ive Mihovilović - Proscription du Slovène et du Croate des écoles et des églises, sous la domination Italienne (1918-1943). Avec trois cartes. Editions de l'Institut Adriatique, 1945. str. 28.
2. **J. Bleiweis:** Slovensko berilo za drugi gimn. razred. Ljubljana, 1852, str. 184. Na str. 87-95. Istrianski Slovenci med Tržaškim in Reškim morjem (spisal Andrej Zdešar).
3. **N. Bjeļovučić:** Etnografske granice Slovenaca, Hrvata, Srba i Bugara, Zagreb, 1929.
4. **Jovan Cvijić:** Balkansko poluostrvo i južnoslovenske zemlje. Osnove antropogeografije. Knjiga prva. Beograd, 1922, str. XVI + 418; 49 kart in skic v tekstu, 7 kart in 54 fotografij izven teksta.
5. **Jovan Cvijić:** Balkansko poluostrvo i južnoslovenske zemlje. Knjiga druga. Psihičke osobine južnih Slovena. Dopolnil dr. Jovan Erdeljanović. Beograd, 1931, str. X + 254; 1 zemljevid.
6. **Dr. Lavo Čermelj:** La minorite Slave en Italie (Les Slovènes et Croates de la Marche Julienne), 2. izdaja. Ljubljana, 1946, str. 293.
7. **Dr. Ivo Čermelj:** Julijska Krajina - Beneška Slovenija in Zadrška pokrajina. Imenoslovje in politično-upravna razdelitev. Beograd, 1945, str. 73.
8. **Lavo Čermelj:** Il vescovo Antonio Santin e gli Sloveni e Croati delle diocesi di Fiume e Trieste-Capodistria. Ljubljana, 1953, str. 155.
9. **Erjavec Fran:** Slovenci. Zemljepisni, zgodovinski, politični, kulturni, gospodarski in socialni pregled. Ljubljana, 1923, str. 260. Priloga - zemljevid: Slovensko ozemlje.
10. **Andrej Gabršček:** Ročni kažipot po Goriškem, Trstu in Istri za 1899. Gorica, 1898, str. 144.
11. **Hrvatski učitelj. Pedagoško staleški mjesečnik.** Zagreb, 1925. Na str. 61-67: Hrvatske i slovenske škole u Istri. (priložena skica).
12. **Karl G. Hugelmann:** Das Nationalitätenrecht des alten Österreich. Wien, 1934, str. XIX. + 814; poglavje: Die Adrialpäde; napisal Manussi-Montesole, str. 569-632. V poštev pride oddelek: Küstenland.
13. **Index patronymique.** Supplement au Cadastre National de l'Istrie. Edition de l'Institut Adriatique. Sušak, 1946, str. 150.
14. **Istrski zgodovinski zbornik.** I. Zgodovinsko društvo jugoslovanske cone STO. Koper, 1953, str. 300 + 2.
15. **Jadranski Kalendar** - 1935, Zagreb, 1934, str. 212. Članki: Mieczysław Malecki: Slavenski govori u Istri. Na str. 23-26 zemljevid narečij. Nikola Žic: Hrvatska toponomastika u Istri. Str. 102-104.
16. **Jadranski Koledar** - 1937. Zagreb-Ljubljana, 1936, str. 282. Članki: Matko Rojnić: Narodnosti u Istri i ravnopravnost. Str. 31-35. Dr. Šime Žužič: Istra prema Hrvatskoj u razdoblju 1860- 1918. Str. 41-47. Avgust Pirjavec: Škof Juraj Dobriča, buditelj hrvatskega kmeta v Istri. Str. 89-95. V.S.: Koliko nas ima. Str. 105-108. (Cerkvena statistika Hrvatov in Slovencev).
17. **Jadranski Koledar** - 1936. L. II. Zagreb, 1935, str. 208. Članki: Dr. Fran Ilešič: Istra (Iz istorije ovog izraza), str. 93-96. Pućanstvo Istre pred četvrt stoljeća + skica Istre.
18. **F. Juričević:** O Čičariji in o Čičih. Ljudski tednik. Trst, (1. 1. 1949).
19. **Daniilo Klen:** Neki dokumenti o svećanstvu u Istri. Zagreb, 1955. Jadranski institut, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. Str. 103 + 16 dokumentov.
20. **Norbert Krebs:** Die Halbinsel Istrien Landeskundliche Studie in Penks Geographische Abhandlungen. Bd. IX., Heft. 2., Leipzig, 1907, str. 126.

Sv. Peter pri Piranu (Foto: D. Darovec, 1990)

21. **Luč-poljudno znanstveni zbornik**, I. Trst, 1927, str. 87. Članek: Lavo Čermelj: Politično-upravna razdelitev Julijske Krajine v razvojnem pregledu do maja 1927. Str. 5-38.
22. **Luč**, I. II. Trst, 1928. Str. 108. Članek L. Čermelja: Dodatek k razpravi "Politično-upravna razdelitev ..." (za dobo do 30. nov. 1927). Str. 103-108.
23. **Lubor Niederle**: Slovanski svet. Zemljepisna in statistična slika današnjega slovanstva. Ljubljana, 1911, str. 308. Priloga: Narodopisna karta Slovanstva.
24. **Tomaso Luciani**: Fonti per la storia dell'Istria. 4. edizione. Trieste, 1890, str. 22.
25. **La Marche Julienne**. Etude de geographie politique. Sušak, 1945. De l'Institut Adriatique. Str. 312.
26. **Narodna obramba**. Izdala združena tržaška-slovenska mladina ob svojem X. velikem Ciril-Metodovem plesu, dne 7. svečana 1914. Str. 24. Trst. Članek: Prof. Iv. Ivančič: Družba sv. Cirila in Metoda za Istru. Str. 11-18.
27. **Narodna prosvjeta**. Pula, 1910. Članek: A. Klodič Sabladolski: Povijest školstva u austrijskom Primorju.
28. **Nastavni vjesnik**. List za srednje škole. Zagreb. Knjiga XVII, zv. 10, 1909. Članek: Dr. Fran Ilešič, Jugoslovanski "Kranjac". Str. 692. Knjiga XX, 1912. Članek: Fran Vajda: Statistika srednjih škol na Slovenskem in v Istri. Str. 418-436. Knjiga XXI. Str. 681-700, 744-765. Knjiga XXII. 1913/14. Str. 578-586, 667-681.
29. **Oko Trsta**. Redaktori: dr. Viktor Novak in dr. Fran Zwitter. Beograd, 1945. Str. 432+2 v prilogi in 9 med besedilom.
30. **Programma dell'I. R. Ginnasio superiore di Capodistria. 1901**. Francesco Majer: L. I. R. Ginnasio Superiore di Capodistria. 1848-1900. Cronaca. Str.1+7
31. **Pavel Plesničar**: Narod naš dokaze hrani. Bibliografski pregled slovenske Primorske do konca I. 1918. Ljubljana, 1940, str.128.
32. **Fran Ramovš**: Historična gramatika slovenskega jezika. VII. Dialekti. Ljubljana, 1935, str. IX+204. Priloga dialektične baze - zemljevid.
33. **Carlo Combi**: Saggio di bibliografia Istriana. Capodistria, 1864. Str. 480.
34. **Slovensko Primorje in Istra**. Boj za svobodo skozi stoletja. Rad. Beograd, 1953, str. 664, 1 zemljevid.
35. Spomenica Pokrajinskega narodnoosvobodilnega odbora za Slovensko Primorje in Trst medzavezniški komisiji za proučitev vprašanj Julijske Krajine v zvezi z določitvijo jugoslovansko-italijanske meje. 1946. Na str. 32 Zemljevid slov. osnovnih škol. Manjkajo slov. šole v Jelšanah, Novokračinah. Pasjaku, Starodu, Podgradu, Poljanah, Golacu, Obrovu, Rupi.
36. **Slovenci ob Jadranu**. Zgodovinska razstava. Koper, 1952, str. 64.
37. **Uradni list FLRJ**. Št. 15, 4. IV. 1956. Odlok o potrditvi spremembe meja med ljudsko republiko Hrvaško in ljudsko republiko Slovenijo. Sestavni del ozemlja LRS postanejo kraji: Abitanti, Belvedur, Brezovica, Gradin, Koromači-Boškini, Močenigi, Pregara, Sirči; kraji iz občine Buje pripadajo LRH.
38. **Angelo Vivante**: Irredentismo Adriatico. Contributo alla discussione sui rapporti Austro-Italiani. 1945. Trieste, str. 248.

Zemljevidi in atlanti s podatki o narodnosti

39. **Peter Kozler**: Zemljevid slovenske dežele in pokrajin. Izdelal in na svetlo dal P. K. na Dunaju. 1861.
40. **Kozenns geographischer Atlas**. F. Heiderich für Mittelschulen.
41. **Karty etničkoj struktury JULIJSKOJ KRAJNY**. Beograd, 1945. 17 zemljevidov. Na zemljevidu 7 in 9 narodnostna meja med Slovenci in Hrvati.
42. **Auflage**. Wien, 1911. Karta 46. Verbreitung der Sprachen. Slovenski del Istre vidno označen.
43. **Školski atlas**. IV. izdanje, Učila. Zagreb, 1956, str. 86. Na str. 24-25 in 85 in 86 so zemljevidi z označeno republiško mejo med Slovenijo in Hrvatsko.
44. **Zemljevid: Slovensko ozemlje**. Izdala Slovenska Straža. Ljubljana, 1937, 3. izdaja. Označena narodnostna meja. Na hrbtni strani podatki iz zgodovine in kulturne zgodovine, ki niso popolni, ker so upoštevane le klerikalne organizacije.